

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. rugsėjo 22 d.
(OR. en)

13202/23

SOC 626
EMPL 446

PRANEŠIMAS

nuo:	Pirmininkaujančios valstybės narės
kam:	Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai
Dalykas:	Europos socialinės apsaugos sistemų konsolidavimas ir stiprinimas – Politiniai debatai

Rengiantis 2023 m. spalio 9 d. EPSCO tarybos posėdyje įvyksiantiems politiniams debatams, delegacijoms pridedamas pirmininkaujančios valstybės narės orientacinis pranešimas pirmiau nurodyta tema.

Europos socialinės apsaugos sistemų konsolidavimas ir stiprinimas

Politiniai debatai

Pastarosios krizės, visų pirma pandemija ir Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą sukelti su infliacija susiję padariniai, parodė, kad būtina imtis į tiesioginius rezultatus orientuotos politikos, kad būtų sušvelnintas namų ūkių pajamų mažėjimas. Šioje politikoje daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama pažeidžiamiausiems asmenims – taip būtų išvengta ilgalaikio neigiamo poveikio, kuris padidintų nelygybę, apribotų galimybes ir galiausiai sulėtintų augimą vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu.

Tačiau norint tinkamai išspręsti esminių socialinių ir ekonominių pokyčių socialinio poveikio klausimą vien greito ir tikslingo atsako tokiam iššūkiui įveikti nepakanka. Kad būtų veiksmingai įgyvendintas Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų planas, reikia aktyviai dirbti su šių esminių struktūrinių iššūkių, pavyzdžiui, susijusių su skaitmenine ir žaliaja pertvarka, socialiniais padariniais.

Nors šie pokyčiai suteikia dideles galimybes Europos piliečiams, jie taip pat gali padidinti nelygybę, pavyzdžiui, skaitmeninės atskirties arba energijos nepritekliaus atžvilgiu. Socialinė politika privalo tinkamai užkirsti kelią tokioms situacijoms ir jas spręsti.

Šiame kontekste valstybės narės yra priėmusios arba įgyvendina savo socialinės apsaugos sistemų reformas, pavyzdžiui, bedarbio pašalpų reformas, laikinas socialinio draudimo įmokų lengvatas, kartais susietas su persikvalifikavimu, taip pat siekia mažinti socialinės apsaugos skirtumus gerindamos savarankiškai dirbančių asmenų ir pažeidžiamų grupių socialinę apsaugą. Nepaisant to, šių grupių socialinės apsaugos aprėptis valstybėse narėse yra labai skirtinga.

Minimalių pajamų sistemų konsolidavimas taip pat padėjo sumažinti šių krizių poveikį. Visų pirma, remdamosi neseniai priimta Tarybos rekomendacija, valstybės narės stengiasi išplėsti minimalių pajamų sistemų aprėptį, sumažinti aukštą nepasinaudojimo šios rūšies išmokomis lygį ir užtikrinti socialinių ir darbo priemonių papildomumą, – tokie yra pagrindiniai šių pastangų elementai.

Be finansinės paramos, asmenys taip pat turėtų būti lydimi ir orientuojami siekiant užtikrinta jų visapusišką įtrauktį į visuomenę, tiek socialiniu požiūriu, tiek darbo vietoje, kad jie galėtų integruotis ir dalyvauti turėdami lygias teises ir galimybes.

Kai kurios valstybės narės, siekdamos šių tikslų pagal savo nacionalines reformų programas, itin veiksmingai pasinaudojo Sąjungos fondų, pavyzdžiui, priemonės „NextGenerationEU“ ir struktūrinių fondų, lėšomis. Tačiau trumpalaikių priemonių nepakanka ir valstybės narės turi laikytis vidutinės trukmės ir ilgalaikio požiūrio. Todėl kai kurios valstybės narės pradeda atsižvelgti į socialinių investicijų grąžos svarbą ir į tai, kokia turėtų būti tinkama jos apmokestinimo tvarka.

Siekiant skatinti konsolidavimą ir stiprinti socialinę apsaugą Europoje, reikia gerinti socialinės apsaugos sistemų koordinavimą, kad būtų galima reaguoti į pokyčius darbo pasaulyje. Todėl itin svarbu toliau dalyvauti derybose dėl pasiūlymo dėl Reglamento dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo peržiūros.

Šiuo metu, atsižvelgdama į naujas darbo pasaulio realijas, pavyzdžiui, vadinamuosius „skaitmeninius klajoklius“ ir nuotolinį darbą, Europos Sąjunga turi apsvarstyti jų poveikį socialinės apsaugos sistemų koordinavimui, kriterijus, kuriais remiantis nustatomi taikytini teisės aktai, ir poveikį įvairioms socialinės apsaugos sritims.

Atsižvelgdama į tai, Socialinės apsaugos sistemų koordinavimo administracinės komisijos *ad hoc* grupė pirmiausia sutelkė dėmesį į nuotoliniu būdu dirbančių asmenų, kurie reguliariai vykdo savo veiklą kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje įsisteigęs jų darbdavys, atvejį, siekdama pasiūlyti konkrečius būdus, kaip spręsti šias situacijas. Vis dėlto per kitą teisėkūros ciklą gali prireikti daugiau Sąjungos lygmens veiksmų.

Kartu skaitmeninės technologijos keičia institucijų bendravimo būdą. Valstybės narės ieško naujų būdų, kaip pagerinti institucijų, piliečių, įmonių ir valdžios institucijų komunikaciją. Svarstant socialinės apsaugos ateitį, reikia atsižvelgti į skaitmenines priemones ir dirbtinį intelektą, visų pirma kaip būdą skatinti naudotis socialinės apsaugos teisėmis ir stiprinti kovą su sukčiavimu ir piktnaudžiavimu. Neseniai paskelbtame Komisijos komunikate „Socialinės apsaugos koordinavimo skaitmenizacija: palankesnių sąlygų sudarymas laisvam judėjimui bendrojoje rinkoje“ apžvelgiamos esamos iniciatyvos ir siūlomi konkretūs veiksmai, kaip pereiti prie skaitmeniniu požiūriu labiau integruotos socialinės apsaugos koordinavimo sistemos.

Atsižvelgiant į tai, taip pat remiantis nacionaline patirtimi, ministrų prašoma apsvarstyti šiuos klausimus:

- *Kokią poveikį socialinės apsaugos sistemoms daro pokyčiai, kuriuos sukėlė COVID-19 pandemija ir Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą su infliacija susiję padariniai, taip pat šiuo metu mūsų visuomenėje vykdoma žalioji ir skaitmeninė pertvarka? Kokie yra prioritetai siekiant tobulinti socialinę apsaugą?*
- *Tarybos rekomendacijos dėl pakankamų minimalių pajamų priėmimas buvo žingsnis pirmyn socialinės apsaugos srityje. Kokia yra svarbiausia patirtis, įgyta nacionaliniu lygmeniu įgyvendinant atitinkamas schemas? Kaip būtų galima išplėsti socialinę apsaugą, kad ji aprėptų pažeidžiamiausias grupes?*
- *Ar technologinė plėtra, visų pirma dirbtinis intelektas, padeda šalinti esamas socialinės apsaugos sistemų koordinavimo kliūtis ir palengvina administracijų bendravimą visoje Sąjungoje? Ar galėtumėte pasidalyti patirtimi, susijusia su technologinių inovacijų naudojimu siekiant stiprinti socialinę apsaugą?*